

SCENA Z KSIĄŻKI DO CZYTANIA ALBO SŁUCHANIA

Most, którego nie widać

45 MIN

na podstawie „Wyprawa pana Abakanowicza” — Radosław Gryczka

Karta dla nauczyciela · Pełna lekcja z rolami · 8–11 lat

W pakiecie: warianty: 45 · 26 · 19 min · audio: 2 segmenty · karta pracy: wersje A, B, C, S · tekst do czytania · quiz: 4 pyt.

Cel główny

Uczniowie czytają scenę tekstem książki w pięciu rolach i pokazują w niej cytatem miejsce, w którym bohater mówi jedno, a robi drugie.

Cele szczegółowe – uczeń:

- przeczyta swoją rolę na głos tekstem książki
- wskaże w tekście zdanie, w którym Piotrek mówi jedno, a robi drugie
- powie, czy Piotrek wygrał odwagą, czy sprytem, i poprze to zdaniem ze sceny
- odpowie na pytania quizu o fakt, o przyczynę i o ocenę

Zagadnienia kluczowe

odwaga · strach · przyjaźń · zaufanie · decyzje

Materiały

- wydruk karty dla ucznia — po jednej na ucznia, w wariantach z rolami
- ołówki
- kartka z zeszytu na ucznia (na kartki A/B/C)
- dwie kartki z napisami ODWAGA i SPRYT
- tablica i kreda
- widoczny zegar
- telefon lub komputer — do quizu, a z głośnikiem, gdy słuchacie nagrania

Przed zajęciami

Nie musisz znać książki — cała scena jest w wydruku. Streszczenie w trzech zdaniach: dziesięcioletni Piotrek wędruje przez zaczarowany las z panem Abakanowiczem (brodacz w czerwonym płaszczu) i ze swoim psem Indianą, który w tym lesie mówi ludzkim głosem; drużyna dochodzi do rzeki, przez którą prowadzi most, którego nie widać; na moście drogę zagradza im krasnolud Urwin, strażnik mostu, i sprawa kończy się pojedynkiem na kije. Wydrukuj kartę dla ucznia — po jednej na ucznia. Gdy słuchacie nagrania, nie drukujesz nic — sprawdź tylko dźwięk na sali. Otwórz na telefonie stronę pakietu, bo tam jest quiz.

Przebieg — 45 min

1	0′	Wejście: weszlibyście na most, którego nie widać?	ROZMOWA
2	4′	Rozdanie ról i ciche zapoznanie	PRACA
3	9′	Czytanie części 1 — do wejścia strażnika	CZYTANIE
4	14′	Przerwa: cofać się, dogadywać czy przepychać?	ROZMOWA
5	18′	Czytanie części 2 — do ciszy po walce	CZYTANIE
6	23′	Akta bohatera: co mówi, co robi, co z tego wynika	PRACA
7	35′	Czy Piotrek wygrał odwagą, czy sprytem?	ROZMOWA
8	41′	Quiz: fakt, przyczyna, ocena	QUIZ

Wejście

4 min

rozmowa, zanim ktokolwiek zacznie czytać

ROZMOWA
4 MIN

1 Wejście: weszlibyście na most, którego nie widać?

Postaw pytanie i od razu daj trzy odpowiedzi do wyboru — nie zbieraj luźnych głosów.

POWIEDZ DZIECIOM

Wyobraźcie sobie, że przed wami jest rzeka, a przewodnik mówi: „przejdziemy po moście". Tylko że mostu nie widać. Wchodzicie czy nie?

Głosowanie rękami z uzasadnieniem. Zapisz na tablicy trzy warianty:

- **A** — wchodzę od razu,
- **B** — wchodzę, ale dopiero za kimś,
- **C** — nie wchodzę wcale.

Wszyscy głosują naraz, jedną ręką w górze. Następnie poproś o uzasadnienie („bo…") dwie osoby z różnych stron klasy: jedną z A, jedną z C. Dwa zdania każda, bez komentarza z twojej strony.

> **Na co uważać:** nie zbieraj uzasadnień od wszystkich, bo zjesz pół lekcji. Dwa głosy wystarczą — reszta wypowie się dalej.

> **Gdy klasa milczy:** zagłosuj razem z nimi i powiedz na głos, dlaczego wybrałaś swój wariant. Po tym zwykle podnoszą się ręce.

Scena na moście

19 min

w dwóch częściach, z przerwą na wybór

PRACA
5 MIN

2 Rozdanie ról i ciche zapoznanie

Rozdaj karty dla uczniów — po jednej na ucznia. Każdy ma na niej wszystkie pięć ról. **Rolę przydzielasz po cichu**, podchodząc do ławek pięciorga czytających. Nigdy nie ogłaszaj podziału na głos i nie mów, że któraś rola jest łatwiejsza: Indiana i Urwin mają po sześć–siedem krótkich kwestii i to jest wersja dla ucznia, któremu czytanie na głos sprawia trudność.

Przez pierwsze trzy minuty każdy z czytających podkreśla ołówkiem swoje kwestie w tekście. Zaznacza też krzyżykiem koniec części 1 (punkt 2 karty ról). Dziesięć kwestii nie ma podpisu — masz je w Odpowiedziach, przejdź z czytającymi te miejsca w czasie podkreślania. Ostatnie dwie minuty to rozgrzewka głosu: każdy mówi swoje pierwsze zdanie trzy razy pod nosem — cicho, szybko i ze złością. Robią to wszyscy naraz, więc w sali jest gwar i nikt nikogo nie słyszy. O to chodzi.

> **Na co uważać:** nie czytaj sceny sama „dla wzoru”. To zabiera połowę czasu i całą ciekawość.

CZYTANIE
5 MIN

3 Czytanie części 1 — do wejścia strażnika

Czytający siadają albo stają w jednym miejscu, żeby się słyszeli. Zaczyna pan Abakanowicz, narrator wchodzi w drugiej połowie pierwszego akapitu. Kończycie na zdaniu: „– Stać! Jestem Urwin, strażnik mostu! Przejścia nie ma! – oznajmił stanowczo.”

Sekretna rola słuchacza. Zanim zaczną, podejdź po cichu do trzech–czterech osób, które nie czytają, i daj każdej inne zadanie na czas słuchania — inne niż liczenie, które cała sala ma w punkcie 3 swojej karty:

- zapamiętaj, czym Piotrek tłumaczy sobie niewidzialny most,
- zapamiętaj, co Piotrek robi ciałem tuż przed tym, jak rusza po moście,
- zapamiętaj, co Piotrek usłyszał, zanim zobaczył strażnika.

Nikt poza tobą nie wie, kto co ma. Po czytaniu pytasz tylko te osoby. Liczby z zadania dla całej sali zbierasz dopiero po drugim czytaniu.

> **Gdy klasa milczy:** sama przeczytaj pierwszą kwestię pana Abakanowicza i oddaj tekst — start jest najtrudniejszy, dalej idzie samo.

ROZMOWA
4 MIN

4 Przerwa: cofać się, dogadywać czy przepychać?

POWIEDZ DZIECIOM

Drogę zagradza wam strażnik z kijem. Cofać się, dogadywać czy przepychać — co robicie?

Kartki A/B/C w górę. Głosujecie o sobie, nie o Piotrku: nie zgadujecie, co zrobi bohater, tylko pokazujecie, co zrobilibyście sami. Każdy wyrywa kartkę z zeszytu i dzieli ją na trzy części, na których pisze A, B i C:

- **A** — cofamy się,
- **B** — próbujemy się dogadać,
- **C** — przepychamy się.

Na „raz, dwa, trzy" wszyscy podnoszą jedną kartkę naraz. Ty widzisz w sekundę, jak rozkłada się sala. Potem po jednym zdaniu od dwóch osób z różnych liter.

> **Na co uważać:** gdy czytacie w rolach, niektórzy znają już ciąg dalszy — czytający podkreślali swoje kwestie także w części 2, a inni mogli zerknąć dalej. Nie szkodzi, bo głosują o sobie. Nie mów tylko, jak to się skończyło, i nie oceniaj wyboru Piotrka — część klasy zaraz odkryje, że wybrał najgorsze z trzech wyjść.

> **Gdy klasa milczy:** zapytaj o wybór, nie o opinię — „kto podniósł C, niech powie, czego się spodziewa po strażniku".

CZYTANIE
5 MIN

5 Czytanie części 2 — do ciszy po walce

Ta sama piątka czyta dalej, od „Mówiąc to, zamachnął się kijem…". Kończycie na zdaniu: „Oczami wyobraźni widział, jak rzucają się w jego kierunku, każdy z kijem w dłoni." Nie czytajcie dalej, nawet jeśli ktoś zerknie na następną stronę.

Chór na powtarzalne kwestie. Cała reszta sali jest tłumem krasnoludów. Zapisz na tablicy okrzyk „Będzie bitka!". Gdy Urwin zawoła „Słyszycie, kamraci?! Będzie bitka!", klasa mówi ten okrzyk razem, na głos. Wystarczy raz — nie powtarzajcie go przy każdym uderzeniu.

Po ostatnim zdaniu zbierz liczby od całej sali: „pokażcie na palcach, ile razy naliczyliście swoją postać". Wszyscy naraz, bez wyczytywania nazwisk — liczyli wszyscy, którzy nie czytali, więc wszyscy pokazują. Dopiero potem dopytaj dwie–trzy osoby z wynikiem innym niż reszta, którą postać liczyły.

PRACA
12 MIN

6 Akta bohatera: co mówi, co robi, co z tego wynika

Narysuj na tablicy trzy kolumny: **co mówi · co robi · co z tego wynika**. Uczniowie otwierają Akta bohatera na ostatnich stronach swojej karty. Są tam dwa zadania: najpierw wypisują zdanie, w którym Piotrek mówi co innego, niż robi, i dopisują, co robi w tym samym momencie, a potem kończą zdanie „Piotrek jest …, i wiem to z" drugim miejscem w tekście. Tabela jest tylko na tablicy, nie na karcie. Pracujcie w parach.

Timer i wyzwanie. Zanim zaczną wypełniać kartę, daj wszystkim parom 90 sekund na jedno zadanie: znaleźć w tekście zdanie, w którym Piotrek mówi coś innego, niż przed chwilą zrobił. Zegar ma być widoczny. Pierwsze trzy pary, które się zgłoszą, czytają swoje znalezisko i **same** dopisują je na tablicy w odpowiedniej kolumnie — nie dyktuj im.

W tekście są trzy takie miejsca i wszystkie stoją dosłownie: „– Wcale się nie boję", a zaraz obok „Kłamał."; „– W zasadzie to nie czytam książ…", a chwilę wcześniej Piotrek rozpoznaje krasnoluda z książek, które czytała mu mama; „– Ale ja nie umiem walczyć", po czym wygrywa pojedynek.

> **Na co uważać:** nie każ wypełniać karty w ciszy przez kwadrans. Cytaty mają lądować na tablicy w trakcie, nie na końcu.

ROZMOWA
6 MIN

7 Czy Piotrek wygrał odwagą, czy sprytem?

POWIEDZ DZIECIOM

Piotrek wygrał, ale nie siłą. Wygrał odwagą czy sprytem — i po którym zdaniu w tekście to poznajesz?

Spacer po sali z tabliczkami. Powieś w dwóch rogach sali kartki ODWAGA i SPRYT. Wszyscy wstają i idą do swojego rogu; kto się waha, zostaje na środku i to też jest odpowiedź. Z każdego rogu dwa głosy, każdy z konkretnym zdaniem ze sceny. Na koniec jedno pytanie: kto po tych głosach zmienił róg?

Gdy słuchaliście nagrania: uczniowie nie mają tekstu przed oczami, więc pytaj o zdanie **z pamięci** — «co dokładnie powiedział pies?» — i przeczytaj na głos dwa zdania z Odpowiedzi, gdy nikt nie pamięta dokładnie.

> **Na co uważać:** żadna odpowiedź nie jest tu poprawna. Pilnuj tylko jednego — żeby padło zdanie z tekstu, a nie „bo tak mi się wydaje".

> **Gdy klasa milczy:** przeczytaj na głos podpowiedź psa („– Jest od ciebie silniejszy, ale nie szybszy") i zapytaj, czyj to był pomysł: Piotrka czy Indiany.

QUIZ
4 MIN

8 Quiz: fakt, przyczyna, ocena

Powiedz na wstępie jedno zdanie: nie liczymy punktów, liczy się uzasadnienie.

Wyświetl pytanie na ekranie albo przeczytaj je na głos, daj dziesięć sekund ciszy, a potem wszyscy naraz pokazują odpowiedź na palcach: A to jeden palec, B dwa, C trzy, tak jak na ekranie. Zanim podasz poprawną, poproś o „dlaczego tak myślisz” dwie osoby, które pokazały różne liczby. Dopiero potem odpowiedź i jedno zdanie, dlaczego pozostałe są błędne — masz je w „Odpowiedziach dla prowadzącej” na końcu tej karty. Są tam też pytania z odpowiedziami, więc możesz je czytać z wydruku.

> **Na co uważać:** nie czytaj pytań po kolei, czekając, aż ktoś podniesie rękę. Palce pokazują wszyscy jednocześnie, inaczej to jest odpytywanie z ekranu.

Jeśli zostanie czas

Stop-klatka: pary mają 30 sekund na ustawienie zamrożonej sceny z tekstu, reszta zgaduje, który to moment. Nikt nic nie mówi — to jest cały trik.

Ciąg dalszy?

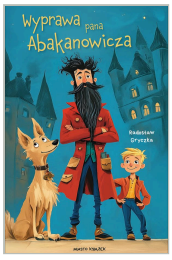

Wszystko zaczęło się od zielonego stworka w żywopłocie — od tej sceny otwiera się „Wyprawa pana Abakanowicza”. Puśćcie klasie początek, a po resztę historii dzieci sięgną same.

Jeśli książka jest w Waszej bibliotece, zachęć dzieci do przeczytania całości.

ZAMÓW EGZEMPLARZ DO BIBLIOTEKI
miastoksiazek.pl

Odpowiedzi dla prowadzącej

Wersje karty pracy: A łatwiejsza · **B** standardowa (ta w karcie ucznia) · **C** trudniejsza · **S** o łatwiejszej czytelności. Na kartach uczniów jest tylko litera — nikt nie widzi, kto ma łatwiejszą.

Karta ról — komu którą dać

Rola	Kwestii	Dla kogo
Piotrek	17	pewny czytelnik, który uniesie zmianę tonu (raz pewnie, raz ze strachem)
Narrator	ok. 15	pewny czytelnik; można podzielić na dwie osoby — druga przejmuje od pojedynku
Pan Abakanowicz	12	uczeń, który czyta spokojnie i nie spieszy się
Indiana, pies	7	rola krótka — dla ucznia, któremu czytanie na głos sprawia trudność
Urwin, strażnik mostu	6	rola krótka i głośna — dla ucznia, który nie lubi czytać, ale lubi grać

Podziału nie ogłaszasz na głos i nie tłumaczysz, dlaczego ktoś dostał krótszą rolę.

KWESTIE BEZ WSKAZANIA MÓWIĄCEGO — KOMU JE PRZYPISAĆ

Dziesięć kwestii stoi w tekście bez podpisu. Przejdź te miejsca z czytającymi, gdy podkreślają swoje kwestie.

Kwestia	Kto mówi
„– To, że go nie widzimy…”	pan Abakanowicz
„– Jest ze szkła?”	Piotrek
„– Dlaczego to ci przyszło do głowy, chłopcze?”	pan Abakanowicz
„– Ale tu nic nie ma, nic nie widzę.”	Piotrek
„– Nie możesz tego wiedzieć…”	pan Abakanowicz
„– Wiedziałem, że ci się uda.”	Indiana
„– W zasadzie to nie czytam książ…”	Piotrek
„– Cisza! Przejścia nie ma!”	Urwin
„– Więc tak ci śpieszno do bitki!…”	Urwin
„– Będę ci kibicował.”	Indiana

LICZENIE Z PUNKTU 3 — ILE POWINNO WYJŚĆ

- Piotrek mówi, że się nie boi: **1** — „– Wcale się nie boję”.
- Indiana zachęca Piotrka: **5** — „– Chodź, spokojnie…”, „– Spokojnie, nie bój się”, „– Uwierz, że możesz to zrobić”, „– Pokaż mu”, „– Będę ci kibicował.” Kto doliczy pochwałę „– Wiedziałem, że ci się uda.” albo podpowiedź „– Jest od ciebie silniejszy, ale nie szybszy”, ma 6 albo 7. Granica jest płynna, więc przy zachętach liczy się uzasadnienie, a nie sama liczba.
- Piotrek upada: **2** — po ciosie w nogę („upadł”) i gdy strażnik go odepchnął („ponownie wylądował na ziemi”).

Karty pracy — wspólny cel

Wszystkie cztery wersje sprawdzają to samo: czy uczeń **pokazał cytatem** miejsce, w którym Piotrek mówi jedno, a robi drugie, i czy napisał, co z tego wynika. Wersja zmienia wsparcie, nie temat.

KRYTERIA DOBREJ ODPOWIEDZI (WERSJE A, B I C)

1. W odpowiedzi jest **zdanie z tekstu**, a nie streszczenie własnymi słowami.
2. Obok cytatu stoi **czyn** bohatera z tego samego momentu, nie ocena („jest fajny”).
3. Wniosek nie kłóci się z tekstem — nie przypisuje Piotrkowi tego, czego w scenie nie ma.
4. Nazwanie uczucia jest dozwolone, ale samo nie wystarcza: musi mieć oparcie w zdaniu ze sceny.

WERSJA A

Zadanie 1 — poprawne zaznaczenia: **„– Wcale się nie boję”** (zaraz po nim stoi „Kłamał.”) oraz **„– W zasadzie to nie czytam książ…”** (chwilę wcześniej Piotrek rozpoznaje krasnoluda z książek, które czytała mu mama). Pozostałe trzy zdania to zwykłe pytania — nic im nie przeczy.

Zadanie 2 — dwa przykłady dobrych odpowiedzi:

- „Piotrek powiedział, że się nie boi, ponieważ nie chciał, żeby pies uznał go za tchórza. Z tego, co zrobił zaraz potem, wynika, że jednak się bał, bo zanim zrobił krok na most, wciągnął głęboki oddech, a chwilę wcześniej w ogóle cofnął się z mostu.”
- „Piotrek powiedział, że się nie boi, ponieważ sam próbował siebie do tego przekonać. Z tego, co zrobił zaraz potem, wynika, że dał radę mimo strachu — wciągnął głęboki oddech i zrobił krok.”

Odpowiedź, która kryteriów **nie** spełnia: „Piotrek jest odważny, bo jest głównym bohaterem”. Nie ma cytatu ani czynu — jest opinia o książce, nie o scenie.

WERSJA B

Zadanie 1 — trzy miejsca do wyboru, wszystkie poprawne: „– Wcale się nie boję” (a przed chwilą cofnął się z mostu), „– W zasadzie to nie czytam książ…” (a krasnoluda rozpoznał z książek mamy), „– Ale ja nie umiem walczyć” (a wygrywa pojedynek).

Zadanie 2 — dwa przykłady dobrych odpowiedzi:

- „Piotrek jest uparty, i wiem to z tego, że po pierwszym upadku wstał i sam zaatakował, chociaż bolała go noga.”
- „Piotrek jest przestraszony, ale nie tchórzliwy, i wiem to z tego, że mówi «Wcale się nie boję», a mimo to wchodzi na most, którego nie widzi.”

Odpowiedź, która kryteriów **nie** spełnia: „Piotrek jest miły, i wiem to z całej książki”. Brak konkretnego miejsca w scenie.

WERSJA C

Tabela — czego szukasz w wypełnieniu (cytaty przykładowe, uczeń może wybrać inne z tej samej sceny):

	Zanim wszedł na most	**W czasie pojedynku**
Co mówi	„– Wcale się nie boję”	„– Jest za silny”
Co robi	„Chłopak postawił pierwszy, niepewny krok, ale kiedy tylko poczuł coś twardego pod stopą, cofnął się.”	„Postanowił zastawić pułapkę.”
Co z tego wynika	mówi co innego, niż czuje	przestaje udawać i zaczyna myśleć

Wniosek — dwa przykłady dobrych odpowiedzi:

- „Uważam, że Piotrek dodawał sobie odwagi. Gdy mówi «Wcale się nie boję», narrator od razu pisze «Kłamał.», ale zaraz potem Piotrek wciąga głęboki oddech i wchodzi na most. Kłamstwo pomogło mu ruszyć."
- „Uważam, że Piotrek kłamał, i to dwa razy. Powiedział, że się nie boi, chociaż się bał, i powiedział, że nie czyta książek, chociaż zna z nich krasnoludy. Robi tak, gdy ktoś mógłby się z niego śmiać."

Obie odpowiedzi są dobre — różnią się wnioskiem, a nie jakością dowodu. To jest sedno tego zadania: rozstrzygnięcia nie ma w tekście, jest tylko materiał na uzasadnienie.

WERSJA S

Zadanie 1: **A — 3**, **B — 1**, **C — 2**.

Zadanie 2 — trzy zdania prawdziwe: „Piotrek boi się mostu, choć mówi, że się nie boi", „Pies podpowiada Piotrkowi, że strażnik jest silniejszy, ale nie szybszy", „Piotrek przewraca się w czasie walki, zanim wygrywa". Nieprawdziwe są dwa: o sile Piotrka (wygrał szybkością, nie siłą) i o wejściu na most bez wahania (najpierw się cofnął).

Zadanie 3 — dwa przykłady dobrych odpowiedzi: „Piotrek mówi, że się nie boi, bo wstydzi się przy psie" · „Piotrek mówi, że się nie boi, bo chce dodać sobie odwagi".

Rozmowa „odwaga czy spryt" — kryteria

Pytanie „odwagą czy sprytem" nie ma poprawnej odpowiedzi. Dobra wypowiedź: (1) podaje zdanie ze sceny, (2) nie miesza tego, co Piotrek mówi, z tym, co robi.

- Za „sprytem": „Wygrał sprytem, bo nie walczył — zastawił pułapkę i uskoczył, a krasnolud sam wpadł do wody."
- Za „odwagą": „Wygrał odwagą, bo wstał po dwóch upadkach, chociaż bolała go noga i wiedział, że przeciwnik jest silniejszy."

Trzecia odpowiedź, która też jest dobra i warto ją wyłowić: wygrał dzięki psu — to Indiana mówi „– Jest od ciebie silniejszy, ale nie szybszy".

Quiz

1. **A — Wytrącił mu kij dłonią.** W tekście: „– Przestań mi tym machać przed nosem! – krzyknął, wytrącając mu kij dłonią." Odpowiedź B jest odwrotnością tego, co robi Piotrek, a o pomoc psa w tym miejscu nie prosi.
2. **B — Sprowokował strażnika, a potem uskoczył, więc ten wpadł do wody.** Odpowiedź A zamienia role — w drugiej rundzie to strażnik odepchnął Piotrka, nie odwrotnie; strażnik nigdy się też nie poddaje — przeciwnie, sam domaga się dalszej walki.
3. **C — Bo Piotrek posłuchał psa: strażnik był od niego silniejszy, ale nie szybszy.** Odpowiedź A przeczy tekstowi („– Jest za silny"), a o pływaniu krasnoludów w scenie nie ma ani słowa — to dopowiedzenie.
4. **B — Boi się, mówi, że się nie boi, i mimo wszystko wchodzi na most.** Odpowiedź A pomija zdanie „Kłamał.", odpowiedź C przeczy temu, że Piotrek jednak wszedł na most.

Pytania quizu

1. Co zrobił Piotrek, gdy strażnik mostu zamachnął się kijem tuż przed jego nosem?
   A. Wytrącił mu kij dłonią
   B. Cofnął się i schował za pana Abakanowicza
   C. Poprosił Indianę, żeby go obronił
2. W jaki sposób Piotrek w końcu wygrał pojedynek?
   A. Zasłonił się kijem i odepchnął strażnika
   B. Sprowokował strażnika, a potem uskoczył, więc ten wpadł do wody
   C. Strażnik sam się poddał, bo zmęczył się walką
3. Dlaczego akurat ten sposób się udał?
   A. Bo Piotrek okazał się silniejszy od strażnika
   B. Bo krasnoludy nie umieją pływać
   C. Bo Piotrek posłuchał psa: strażnik był od niego silniejszy, ale nie szybszy
4. Które zdanie najlepiej opisuje Piotrka z tej sceny?
   A. Nie boi się niczego i dlatego od razu wchodzi na most
   B. Boi się, mówi, że się nie boi, i mimo wszystko wchodzi na most
   C. Boi się i dlatego nie wchodzi na most

© Metabook sp. z o.o. · bezpłatnie do zajęć w szkołach i bibliotekach